

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIV. Probatur, nullum Sacramentum legis naturæ, aut scriptæ, iustificasse
ex opere operato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

ros fuisse veteres ex merito passionis Christi, vt nos iustificamur, sed hoc meritum nobis applicari per Sacramenta, Hebraeis autem per solam fidem; quæ tamen fides requirebat vt conditionem, sine qua non operabatur, Sacramentum Circumcisionis. Hæc sententia sine dubio probabilior est: sed quia non est nobis propositum, nisi fidem aduersus hæreticos propugnat, his omisissis, ad tertium caput transeamus.

CAPVT XIV.

Probatur, nullum Sacramentum legis naturæ, aut scriptæ, iustificasse ex opere operato.

VNC probanda est veritas. Probabimus autem, nullum Sacramentum legis naturæ, aut scriptæ iustificasse ex opere operato, siue eo modo, quo iustificant Sacramenta nouæ legis, contra omnes hæreticos huius temporis, & aliquo modo etiam contra eos, qui Circumcisioni tribuunt iustificationem ex opere operato.

AC PRIMVM quidem argumentum sumitur ex diuinis literis: nam & Prophetæ, & Apostoli miro consensu docent, Sacramenta vetera non iustificasse, cùm de nostris contrarium asserant.

PRIMVS locus ex Prophetis, Psal. 39. *Sacrificium & oblationem nolui, aures autem perfecisti mihi. Holocaustum ex pro peccato non postulasti.* Vbi Scriptura nō negat Deum velle sacrificia, cùm ipse ea fieri iusserit, sed negat ea velle ad expiandum peccatum. SECUNDVS locus Psal. 50. *Si voluisses, sacrificium (nimirum ad peccatum expiandum) dedissem, utiq; holocaustum non delectaberis. Sacrificium Deo spiritus contribulatus, &c.* Vbi Scriptura opponit sacrificium contritioni; & de vno negat, quod de altero affirmat, quod nō faceret, si vtrumque concurreret ad iustificationem, neque enim rectè diceretur nunc, Deus non vult Baptismum, sed contritionem. TERTIVS locus Isai. 1. *Quò mihi multitudo victimarum vestrarum? quæ quasiuit hæc de manibus vestris?* QVARTVS locus Hier. 11. *Nunquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas, in quibus gloriata es?* Vbi de sacrificio pro peccato loquitur. Et cer-
rè de

re de Baptismo nō diceret; Nunquid Baptism⁹ auferet à te meritiā? QUINTVS locus Amos 5. *Quod si obtuleritis mihi holocausta, & munera vestra, non suscipiam, & vota pinguium non respiciam.* Porro si sacrificia non iustificabant, multo minus iustificabant aliæ cæremoniæ: nulle enim cæremoniæ habent clariores promissiones de remissione peccatorum, quæ sacrificia.

Iam ex verbis Apostolorum idem probari potest. PRIMVS locus est Rom. 3. *Quid ergo amplius Iudæo est, aut quæ utilitas Circumcisionis? multū quidem per omnem modum. Primum quia credita sunt illi eloquia Dei.* vbi illud, *Primum* (etiam Caluino & Petro Martyre testibus in commentario) non est nota ordinis, quasi vellent Paulus multas utilitates Circumcisionis adferre; sed significat potissimum, seu præcipuam utilitatem enim adfert alias utilitates. Solum ergo, auctore Paulo, Iudæi circumcisi præstabant Gentibus incircumcisis, quod illi habuerint Dei legem, & oracula: non ergo Circumcisio iustificabat. Nam alioqui præstirissent Iudæi Gentibus etiam iustitiam, quod præcipue Paulus refutare intendit; vnde paulo post subiungit. *Quid ergo præcellimus eos? nequaquam. Causas attulimus* (id est, causas attulimus & ostēdimus) *Iudæos & Gentios omnes sub peccato esse.* Vbi Paulus etiam si dixerat, Iudæos præstare Gentibus ob Circumcisionem, quia fuerant illis credita eloquia Dei: tamen nunc negat, Iudæos præstare Gentibus, quia non præstant, quod attinet ad iustificationem, de qua agebatur; omnes enim tam circumcisi, quam incircumcisi peccatores sunt. Quibus verbis clarissime docet, Circumcisionem non iustificasse. Non enim vult dicere, nullum fuisse iustum ante Christi aduentum, cum constet, Patriarchas, & Prophetas, & multos Gentiles fuisse iustos, vt Melchisedech, Iob, & alios. Sed vult dicere, non fuisse iustos ex eo, quod essent circumcisi, vel incircumcisi, sed ex eo, quod in Christum venturum crederent. Ibidem addit Apostolus: *Ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo.* Quis autem negat Circumcisionem fuisse opus legis? Ibidem! *An Iudæorum inquit, Deus tantum? nōne & Gentium? immo & Gentium, quoniam unus est Deus, qui iustificat Circumcisionem ex fide, & præputium per fidem;* Quasi dicat, Deus est omnium Deus, quomodo igitur credibile est, cum dedisse remedium cõtra

peccatum solis Iudæis? Possumus nos hinc etiam aliter argumentari: An masculorum Deus tantum: nonne & foeminarum? Quis ergo credat, Deum dedisse remedium, quod solis masculis prodesset?

SECUNDVS locus est Rom. 4. vbi Apostolus ex professo probat, Abrahamum non in Circumcisione, sed in præputio fuisse iustificatum: vt inde admoneat, Circumcisionem non esse datam, vt iustificaret. Si enim is, cui primò data est, non fuit ex ea iustificatus, quanto minus alij ex ea iustificandi erunt.

TERTIVS locus II Cor. 7. *Circumcisio nihil est & præputium nihil est.* vbi ita Paulus Circumcisionem vt præputium despicit, cum agitur de iustificatione.

QUARTVS locus est Galat. 3. *Quomodo iterum conuertimini ad infirma & egena elementa, quibus iterum seruite vultis?* Quorum elementorum nomine intelligit Circumcisionem, de qua præcipue loquitur in ea epistola, & simul etiam alias caeremonias legales: & sanè non dicerentur infirma & egena, si iustificarent. Ibidem dicit, Iudæos tanquam paruulos esse perfectos: quæ sanè differentia non esset vera, si Sacramenta nostra non haberent aliam vim, quam illa Iudæorum.

QUINTVS locus Galat. 6. *Neque Circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura.* Vbi vidimus opponi nouam creaturam tam Circumcisioni, quam præputio; quod esset ineptum, si Circumcisio efficere nouam creaturam.

SEXTVS locus Philip. 3. vbi Paulus dicit, se arbitrari detrimentum, iustitiam quæ est ex lege, & hoc aliquoties repetit: quod certè non diceret, si ex vlla legali caeremonia iustificatus fuisset. Vbi ibidem Circumcisionem per contemptum concisionem vocat: *Videte, inquit, concisionem.* Nam (vt exponit Chrysostomus) circumciditur, quod apertè expolitur refectis superfluis; conciditur, quod temerè & præter artem scinditur in frustra. Ibidem Apostolus ait, se non habere fiduciam in carne, & per fiduciam in carne, exponit ipse, fiduciam in Circumcisione, alijsque id genus rebus.

SEPTIMVS locus Coloss. 2. vbi omnia Sacramenta vetera dicuntur vmbra futurorum, corpus autem Christi. Quod si nostra eandem vim haberent, adhuc essemus in vmbra. Ibidem:

dem: *Circūcisi*, inquit, *estis Circumcisione non manu facta. in expoliatione corporis carnis, sed Circumcisione Christi sepulti estis in Baptismo.* Vbi Paulus Circumcisionē vocat manu factam, & proinde Baptismum non manu factum, qui principalis baptizans est Deus. Item nihil tribuit Circumcisioni, nisi carnem expoliare, & eam Baptismo opponit. **TANDVM** autem est, in textu Græco haberi: *In expoliatione corporis peccatorum carnis*; & proinde coniungendam hanc partem (*In expoliatione, &c.* cum illa (*Circumcisi estis*) ut cum illa? *Circumcisione manu facta*) ut sensus sit; Circumcisi estis in expoliatione corporis peccatorum, non circumcisione manu facta, sed Circumcisione Christi spirituali consepulti estis in Baptismo. Ex quo textu sumitur idem argumentum sed alio modo. Nam (ut exponunt Græci, Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus) Paulus docet, Circumcisionem Iudaicam fuisse denudationem vnius pelliculæ, non autem Circumcisio est expoliatio totius corporis peccatorum.

OCTAVVS est Heb. 7. *Reprobatio*, inquit Apostolus fit, *propter infulgentiam mandati propter infirmitatem & inutilitatem.* Loquitur autem de mandatis caeremonialibus, quorum præcipuum erat de Circumcisione.

NONVS locus Hebr. 9. ubi caeremonias veteres dicit fuisse iustitias carnis, & sanctificasse quidem inquinatos, sed solum ad emundationem carnis.

DECIMVS locus Hebr. 10. ubi dicit, legem umbram habuisse, non ipsam imaginem rerum, nec potuisse accedentes perfectos facere, nec potuisse auferre peccata, & mundare conscientiam: & Deum hostias & oblationes noluisse, nec ei placuisse; quod intelligi debet in ordine ad iustificationem ex opere operato: nam alioqui negari non potest, quin ei placuerint obedientia & deuotione offerentis. Nam vocantur odorissimissimi Domino, Leuit. 1.

Sed videamus, quid ad hæc loca aduersarij respondent. Lutherus & Lutherani respondent, Scripturas cum negant Sacramenta vetera iustificare, debere intelligi de illis, quæ non habent annexam promissionem.

At loca à nobis adducta, loquuntur expressè de Circumcisione, quam omnes concedunt habuisse annexam promissionem.

sionem. Deinde nullæ cæremonia iudaicæ habuerunt promissionem magis expressam, quam sacrificia & ablutiones. Nam Leuit. 4. 5. & 6. promittitur remissio peccatorum offerenti sacrificium. Et rursus Leuit. 20. 21. & 22. promittitur sanctificatio iis, qui abluuntur aqua, vt lex præcipit: & tamen Apostolus Hebr. 10. disertis verbis dicit, impossibile esse, sacrificiis & ablutionibus iudaicis remitti peccata.

Kemnitius in Exam. 2. part. pag. 63. post solutionem Lutheri, proponit aliam, quæ est etiam Caluini, lib. 4. Instit. c. 14. §. 23. & 25. & Martyris in cap. 7. 1. ad Cor. quod videlicet Scriptura cum reprehendit tanquam inutilia Sacramenta vetera, non loquatur de illis secundum se, sed vt perperam intelligebatur à Iudæis, id est, de nudis cæremoniis, remota promissione & fide in Christum. Verissimum enim est, Sacramenta illa nihil valuisse accipientibus ea sine fide.

At contra; nam PRIMO, non est quæstio inter nos & hæreticos, an Sacramenta illa ex fide prodesse. Id enim fatemur omnes, & hoc est quod Scholastici dicunt, & illi malè reprehendunt, Sacramenta vetera fuisse vtilia ex opere operantis. Sed quæstio est, an præterea ex diuina institutione fuerint vtilia, vt Sacramenta. Illa enim vtilitas ex opere operantis, nõ est propriè Sacramentorum, sed communis omni bono operi.

SECUNDO, Sacramenta sine promissione & fide nihil prodesse, non tantum conuenit Sacramentis veteribus, sed etiam nouis, vt ipsi aduersarij docent: & tamen Paulus ita distinguit noua à veteribus, vt dicat, nostra saluare, regenerare, mundare, iustificare, Ephes. 5. Tit. 3. 1. Corinth. 1. vetera autem esse elementa egena, nihil valere, & nihil esse, 1. Corinth. 7. Galat. 5. Hebr. 10. & alibi.

TERTIO, Apostolus in his locis dicit, illas cæremonias fuisse inutiles ad iustificandum, vbi dicit, fuisse vmbras & figuras rerum nostrarum, Coloss. 2. 1. Corinth. 10. Hebr. 10. Ergo Apostolus vult, Sacramenta illa fuisse inutilia ad iustificandū nõ solum vt falsò exponebatur à Iudæis, sed etiā secundum se, & vt erant Sacramenta à Deo instituta. Non enim vt exponebantur perperā à Iudæis, figuræ dici poterant, sed solū vt erant Sacramenta à Deo instituta. Non enim illis figuræ erant, qui nihil de Christo cogitabant, sed solum illo ritu acquiescebant.

DEINQUE, si Paulus solum dicere veller, Sacramenta vetera sine

Q

ra sine

ra sine fide nihil prodelle: non conferret cum præputio, ut diceret: *Circumcisio nihil est, & præputium nihil est.* 1. Cor. 7. & Galat. 6. *Neque Circumcisio aliquid valet, neque præputium.* Præputium enim non solum sine fide nihil est, & nihil valet, sed absolute nihil est, & nihil valet.

Calvinus præter hanc solutionem adhibet alias tres. V. est lib. 4. Instit. cap. 14. §. 22. quod Paulus loquatur de Sacramentis veteribus, non absolute, sed comparative; ac præsertim Coloss. 2. ubi vocantur umbræ illa Sacramenta. Dicit enim Calvinus, Paulum non voluisse extenuare efficaciam illorum Sacramentorum, sed magnificare efficaciam nostrorum, quod dant veriore gratiam, quam illa.

At contra; nam si solum differrent nostra à veteribus, quæ nostra darent maiorem gratiam, illa minorem; Paulus non recte diceret, illa nihil esse, & nihil valere; nec conferret præputio Circumcisionem; neque etiam distingueret illam umbram a corpore. Umbra enim non est corpus minus, sed nullum; nec habet aliud, nisi similitudinem corporis. Immo Hebr. 10. ita extenuat ea Sacramenta, ut dicat, non fuisse imagines, sed umbras. Nam imago habet positivam & realem corporis similitudinem: umbra autem habet similitudinem participativam, & quæ reuera nihil est.

ALTERA solutio Calvini est ibidem, §. 24. quod Paulus loquatur de Sacramentis veteris legis pro eo tempore, quod iam erant per Christum abrogata.

At contra. Nam Rom. 2. Paulus dicit: *Circumcisio quidem prodest, si legem observes.* Vbi indicat, se loqui de eo, quod non conveniebat Circumcisioni, cum adhuc vigeret. Nam post abrogationem non prodest, sed obest, ut idem Paulus dicit, Galat. 5. Vult ergo Paulus dicere, Circumcisionem, quando vigebat, fuisse utilem, non quidem quod ipsa iustificaret, sed quia circumcisi habebant legem Dei, & poterant facilius quam alij nobis Dei voluntatem, ut idem Paulus explicat, cap. 3. *Quæ utilitas Circumcisionis? multum per omnem modum, &c.* Idem 1. Corinth. 7. ubi dicit, Circumcisionem nihil esse, loquitur pro tempore, quo vigeat; nam paulò antè dixerat: *Circumcisus vocatus est? non adducat præputium. In præputio vocatus est? non circumcidatur.* Et est sensus; perinde esse, utrum quis ex Iudaismo ad fidem Christi veniat, an ex Gentilismo; itaque loqui-

loquitur de illis, qui fuerant circumcisi vigente lege, & postea ad fidem Christi venerant, & illos monet, ne gloriantur præter ceteros, ob Circumcisionem olim acceptam, quia nihil est. Præterea Galat. 4. dicit, antiquos Patres sub elementis mundi huius fuisse seruientes. Idem Philip. 3. dicit, se non habere fiduciam in carne, id est, non magnificare (vt ibidem exponit) quod fuerit circumciscus octauo die; ac proinde contemnit Circumcisionem, quam acceperat, cum ea vigeret. Item Coloss. 2. & Hebr. 10. vocat umbras & figuras. Non autem erant umbræ & figuræ, nisi ante abrogationem. Item Hebr. 7. dicit, abrogata illa fuisse ob infirmitatem & inutilitatem. Denique Hebr. 10. ex professo docet, impossibile fuisse, vt sacrificiis & lotionibus illis expiarentur peccata, & propterea Christum venisse, vt perficeret quod illa non poterant.

TERTIA solutio est eiuldem ibidem, §. 25. vbi dicit, caeremonias legis vocari umbratiles, non quod nihil habeant solidi, sed quia earum complementum vsque ad Christum quodammodo suspensum erat. Addit etiam quod vocantur umbræ, non esse accipiendum de efficacia, sed de modo significandi, quia nimirum significabant res futuras, nostra significant res præteritas.

At contra. PRIMO; ista solutio planè destruit textum. Nam Paulus non solum umbratiles facit eas caeremonias, sed ipsam umbram appellat. SECUNDO, si idem solum fuissent umbratiles, quia complementum erat suspensum vsque ad Christum, id est, quia repræsentabant aliquid, quod nondum aderat; nostra etiam umbratilia dici possent. Nam repræsentant resurrectionem & gloriam futuram. TERTIO, impudentissimè asseritur, Paulum non agere de efficacia, sed solum de modo significandi. Nam illa verba: *Nihil est, nihil valet, elementa egena, infirma, inutilia, non posse expiare peccata*, & similia, non possunt nisi de efficacia exponi. DENIQUE, Apostoli quæstio cum Iudæis de efficacia erat, & de iustificatione, non de modo significandi. Neque enim tam stulti erant

Hebræi, vt non intelligerent, Sacramenta vetera significasse res futuras, si Messiam venturum credebant. Atque hæc de primo argumento.

Q 2

CAPVT